

Anatoli Arhangelski abikaasa: „Tahan nii väga, et saaksin talle kaissu pugeda, et ta hoiaks mind...“

„Vahel, kui mul on madalamad hetked, tahan nii väga, et ta praegu hoopis minu eest hoolitseks. Et saaksin talle kaissu pugeda, et ta hoiaks mind...“ ütleb baleriin Marika Muiste, kes on Itaalias üle aasta hoolitsenud oma abikaasa, [rahvusooperi Estonia](#) esitantsija Anatoli Arhangelski eest, keda tabas haruldane prioonhaigus. Kuigi seljataga on muserdav aasta, püsib mehe seisund muutumatuna ja meeleolud käivad siiani üles-alla, sõnab Marika, et katsumused on muutnud teda tugevamaks.

Anatoli lubati Itaalias asuvast Udene haiglast välja möödunud aasta mais. Et Marikal polnud sel ajal Itaalias korterit ega ka elamisluba, viidi Anatoli oma õe korterisse. „Teda hooldekodusse panna ei tulnud meie jaoks kõne allagi, sest siis oleks olnud kogu see vaev mõttetu, mida oleme siiani tema jaoks teinud.“ Mehe seisund on püsinud stabiilsena. „Haigus ei ole läinud hullemaks, aga ka mitte paremaks,“ avaldab Marika.

Anatoli päevad mööduvad voodis. „Ta on nagu oma keha vang. Ta ei saa end ise liigutada ega rääkida, aga häälitseb nagu väike beebi, kes alles hakkab rääkima. Oskan neil mõminatel vahet teha ja saan aru, kui tal on mingi soov, näiteks tahab, et teda keeratakse. Niimoodi temaga koos olles ja teda tunnetades olen õppinud teda hästi tundma, kasvan koos temaga nii, nagu kasvatakse väikse beebiga.“

Kuni eelmise aasta sügiseni elas Marika Itaalias, et mehe eest hoolitseda ning nende lapsed, praegu üheksa-aastane Sofia ja varsti viieaastaseks saav Simon olid vanavanematega Eestis. Lastele oli aga emast eemalolek liiga ränk ja ka Marikale oli emotsionaalselt kurnav, kui osa perest oli Itaalias ja osa Eestis: „Kui olin Itaalias, igatsesin lapsi, ja kui olin Eestis, igatsesin abikaasat.“ Möödunud sügisel võttis Marika lapsed enda juurde Itaaliasse. Nendega tuli kaasa ka Anatoli tädi, kes hoolitseb nende eest, kui Marika peab olema tööl või Anatoli juures. „Ta on mulle suureks abiks ja toeks olnud!“ on Marika abi eest tänulik. **MEELEOLUD KÄIVAD ÜLES-ALLA:** „Kui olen temaga koos, võtan olukorda nii, nagu see on. Aga telefonis on ju nii palju mälestusi ja ikka tulevad seal vahel ette meeldetuletused...“

ohtuleht.ee

Rahvusooper Estonia
Eesti Rahvusballett
Teater

videod ja pildid. See lööb mul siiani jalad alt ära,“ tunnistab Marika. (Erakogu)

Anatoli on armastusega hoitud

Marika elu näeb praegu välja nii, et ta sõidab kogu aeg kahe linna vahet – ta ise töötab ja elab koos lastega Udine linnas, mis asub umbes 60 kilomeetri kaugusel Anatoli õe korterist, mis on praegu Anatolile koduks. „Ja kui tema õel on vaja töö tõttu ära sõita, jään mina Anatoli juurde.“

Marika ei tea, kas mees tunneb teda ära või reageerib pelgalt hääletooni peale. „Kuulmine on tal küll väga erk, aga silmanägemisega on nii, et suur osa sellest on hävinenud, aga kui suur protsent ja kui selgelt ta näeb, seda täpselt ei tea.“ Kuna prioonhaigusega kaasneb suur süljeeritus, on Anatolil kodus süljeaparaat ja Marika ostis talle ka spetsiaalse massaažifunktsiooniga voodi. „Füsioteraapiat on temaga vaja iga päev teha, seda teeme ise. Laseme tal kuulata palju muusikat ja audioraamatuid, et ta oleks kogu aeg tegevuses. Me ei lase tal voodis lihtsalt lamada nagu köögivilj.“ Kuna lähedased Anatolit suure hoole ja armastusega nii palju liigutavad ja temaga tegelevad, ei ole tal kordagi olnud lamatisi, mis muidu on voodihaigetel kerged tekkima. Kord nädalas käib abiks ka meditsiiniõde. „Paar korda on tal aga tekkinud kopsupõletik ja palavik on läinud üle 39 kraadi, nii et kriitilised seisud on tal ikkagi olnud,“ märgib Marika.

Hoolitsust ja aega vajavad ka lapsed. Sofia läks Itaalias kooli ja praegu kulub tal kodutöödele topelt aeg, sest esmalt on vaja itaaliakeelsed õppetükid ära tõlkida. Oma osa nõuab ka Marika töö – ta annab Udine balletistuudios balletitunde. Eelmisel aastal andis ta nädalas ühe tunni, nüüd juba neli. „Ma poleks kunagi arvanud, et ma naudin seda, sest olen alati arvanud, et ma ei taha saada balletiõpetajaks. Aga mulle meeldib see. Võib-olla sellepärast, et see on selline aeg, kus ma tegelen vaid õpilastega ja unustan kõik muu.“

Pärast balletitunde tuleb aga taas seista silmitsi tõsiasjaga, et tema abikaasa, kes oli paar aastat tagasi täies elujõus ja tantsis Estonia laval, lamab nüüd liikumatult voodis. „Siinamaani käivad meelolud üles-alla. Kui olen temaga koos, võtan olukorda nii, nagu see on. Aga telefonis on ju nii palju mälestusi ja ikka tulevad seal vahel ette meeldetuletused... videod ja pildid. See lööb mul siiani jalad alt ära, sest saan aru, kui suur vahe on sellel, mis oli siis ja mis on praegu,“ avaldab Marika, et see

tuletab valusalt meelde minevikku. „Kui mõte hakkab hüppama minevikku või tulevikku, on mul väga raske. Aga kui suudan elada hetkes, on see talutavam.“

Marika Muiste ja Anatoli Arhangelski olid partnerid ka laval. (Erakogu)

Marika on lastele kaljuks

Hetkes aitavad teda elada ka lapsed, kes ihkavad praegu endale saada kogu ema tähelepanu: „Mõlemad tahavad saada 101 protsenti minust ja Simon ei ole nõus mind mitte kellegagi jagama.“

Marika heidab pilgu ajas poolteist aastat tagasi, kui suur šokk nende perekonda tabas: „Mõtlesin, et mina olen see inimene, kes peaks lastele andma turvatunnet, aga kuidas ma saan seda anda, kui ma isegi ei tunne end turvaliselt. See aasta on aga kasvatanud mind palju iseseisvamaks ja muutnud tugevamaks. Ma tean, et ma saan hakkama. Ja tean, et kui elus tuleb mingi probleem, peab sellele alati leiduma ka lahendus. Varem või hiljem see tuleb niikuinii.“

Marika on oma turvatunde tagasi saanud. Ja saab seda nüüd jagada ka lastele. „Ma olen väga rahul, et lapsed on minuga. Lahus oldud aasta jättis neile ikkagi psüühiliselt jälje ja hirmu, et emme ei tule tagasi. Kuigi ma iga kord neile kõike seletasin ja sellest rääkisin, oli see hirm neil olemas.“ Marika on seetõttu Eestis käies ära öelnud ka paljud kohtumised, sest ta näeb, et lapsed vajavad teda praegu kõige rohkem. „Lapsed magavad alati minuga koos – üks on ühel pool ja teine teisel pool, üks hoiab minu paremat ja teine vasakut kätt.“

Marikat teeb kurvaks teadmine, et ta võib lastega koos olla nii palju kui tahes, aga ta ei saa nende isa asendada. „Vahel on väga puudu isa tugevamast häälest, sest mina üritan alati rääkimisega leida kokkuleppeid, aga alati need ei toimi. Tolik varem alati ütles mulle, et mida sa kogu aeg räägid ja räägid, sa ju näed, et nad ei kuula sind. Tunnen puudust, et ta oleks mu kõrval ja ütleks oma sõna. Iga päev hoolitsen laste ja mehe eest, kogu aeg jooksen kuhugi ning vahel, kui mul on madalamad hetked, tahan nii väga, et ta praegu hoopis minu eest hoolitseks. Et saaksin minna talle kaissu, et ta hoiaks mind...“

Anatoli tädi Natalia on Marikale Itaalias laste eest hoolitsemisel suureks abiks. (Erakogu)

„Ennast säästvam on usaldada elu.“

Alguses oli lastel isa kohta palju küsimusi, millele ema ei osanud

vastata, aga praegu nad enam ei päri, millal issi terveks saab. Ega Marika oskakski vastata. Seda, kas tal on paranemislootust, ei tea isegi arst, kes käib tema juures iga nädal.

„Seda haigust ei tunta väga ja pole lõpuni uuritud, kuna see on väga harva esinev. Alguses, kui diagnoosi saime, räägiti väga konkreetselt, et kuue kuu pärast läheb kõik allamäge ja ongi lõpp, aga temal jäi haiguse kulg hoopis seisma. Arstide jaoks on ta suur üllatus ja ime, et ta on nii kaua vastu pidanud, aga see on ilmselt seotud sellega, et ta on veel noor inimene ning organism on muidu terve ja tugev.“

Marika on väga tänulik, et Anatoli just Itaaliasse ravile sai. „Itaalias on inimesed väga avatud ning abivalmis ja toeks mulle. Ma ei tunne end seal üksi ega võõrana.“ Marika pere on oma tiiva alla võtnud üks mägedes elav perekond. „Võib-olla see on kuskilt ülevalt poolt nii seatud, et me just Itaaliasse pidime sattuma. Tunnen, et mul on seal kergem toime tulla.“

Toimetulemise alla mõtleb ta eelkõige seda, et Itaalias ei saada teda igal sammul minevikuga seotud ilusad mälestused nagu Eestis. „Eestis on meil ühine kodu ja kõik meenutab mulle meie ühist aega. Seepärast on väga raske siin olla. Itaalias aga ei ole meil sellist ühist minevikku – kui sinna läksime, oli Anatoli juba sellises seisus nagu praegu. Võib-olla sellepärast on mul seal lihtsam olla.“

Marika on läbi elanud suurte muutuste aasta, mis on toonud endaga palju südamevalu ja teadmatust kaasa. Need pole kuhugi kadunud, aga nüüd oskab ta end rohkem hoida. „See kõik on mind palju muutnud. Olen kogu aeg olnud suur planeerija, aga kui nüüd keegi küsib, mis plaanid mul on, kas jäängi Itaaliasse, vastan, et ma ei tea. Praegu on nii. Praegu mulle seal sobib. Olen aru saanud, et meil ei ole elus mitte millegi üle kontrolli. Võime ükskõik kui palju pingutada, aga elu ei allu meie kontrollile niikuinii, see tekitab vaid ärevust ja stressi. Sellepärast on ennast säästvam minna voluga kaasa ja usaldada elu.“

Mõistmine, et rasked ajad elus ei ole karistuseks selle eest, et oleme midagi valesti teinud või milleski süüdi, on aidanud tal juhtunuga paremini toime tulla. Esialgne šokk, segadus ja tunne, et vaid tema üksi on sellises raskes olukorras, on asendunud teadmise, et kõigil on elus juhtunud midagi, mille pärast on hing katki. Ja nad mõistavad ja tahavad toetada. „See on alati olnud minu maailmanägemus, et me kõik siin maailmas peame

olema üks – kui näed, et kellelgi on halb, püüad teda üles tõsta, ja kui näed, et saad aidata, pakud oma abi.“

Marika tänab südamest kõiki heategijaid-annetajaid, kellele Anatoli haigus on korda läinud. „Kui Aivar Mäe koos balletiliiduga korjandust alustas, olin ma veel täiesti šokis ega tahtnud juhtunut üldse kellegagi jagada. Aga praegu ma ei kujuta ette, kuidas me oleks hakkama saanud, kui seda korjandust poleks olnud. See oli väga suur abi! Tahan tänada iga inimest, kes on kas või väikese summaga aidanud!“

Marika ütleb tagasihoidlikult, et nad saavad praegu hakkama. Kes aga siiski soovib, saab Anatoli hoolduskulude toetamisel abiks olla. EE161010022081883007 Eesti Balletiliit Selgitus: ANATOLILE.

Mis juhtus Anatoli Arhangeliskiga?

Anatoli põdes 2020. aasta kevadel Covid-19 haigust ja pärast palaviku taandumist tundus, et kõik sai korda. Kui teatrid taas avati ja ka Eesti rahvusballett alustas tööd, tundis Anatoli end balletisaalis ja laval kehvasti. Pea kippus valutama ja ringi käima, tasakaal oli häiritud, silmanägemine kehv ning vasak käsi surises. Anatoli võttis haiguslehe ja lootis, et puhkus aitab tal taastuda, aga tekkinud sümptomid aina süvenesid – tekkisid käekrambid ja topelnägemine ning igapäevased tegemised muutusid keeruliseks. Abikaasa Marika pidi Anatolile korduvalt kiirabi välja kutsuma, kuid tehtud analüüsid ei andnud põhjust teda pikemalt haiglas hoida. Olukord aga halvenes iga päevaga. Juuni keskpaiku viidi Anatoli Ida-Tallinna keskhaiglasse, kus ta viibis üle kuu aja. Ta kaotas peaaegu täielikult kõnevõime ja nägemise ning kontrolli jäsemete üle, mis tõmblesid ja läksid krampi.

Eesti arstid tunnistasid, et tegu on haruldase juhtumiga, millega neil pole kogemust, ja et nad ei suuda teda aidata. Pere toimetas Anatoli Itaaliasse Udine haiglasse, kuhu nad jõudsid 23. juulil. Seal olid vajalikud aparaadid ja spetsialistid olemas. Marika oli mehele ööd ja päevad haiglas toeks ning hooldas teda. 5. augustil sai Anatoli Itaalias diagnoosi – tal on haruldane nakkav ajuhaigus prioonnakkus, mida esineb maailmas vaid 1–1,5 juhtu miljoni inimese kohta aastas.